

2020-06-05

The logo for BOS.nu, featuring the text "BOS.nu" in a white, sans-serif font on a dark grey rectangular background.

**Fi2020/02404/OU**

**Svar på promemorian ”Reviderade förslag för ett stärkt spelarskydd till följd av spridningen av sjukdomen covid-19”**

Branschföreningen för Onlinespel (BOS) lämnar härmed sina synpunkter på Finansdepartementets reviderade promemoria. BOS har tidigare yttrat sig över regeringens första förslag och hänvisar utöver detta yttrande i relevanta delar alltjämt till vad som där förts fram.

**Motiven för förordningarna**

BOS konstaterar inledningsvis att motivet för de föreslagna förordningarna redan i det första förslaget från Finansdepartementet sades vara förändrade konsumentbeteenden p.g.a. covid-19-krisen. Senare ansågs de förändrade konsumentbeteendena enbart gälla onlinekasino, vilket är anledningen till att förslaget i dess nuvarande utformning enbart drabbar denna spelvertikal.

Finansdepartementet har haft uppenbara svårigheter att leda i bevis att onlinekasino verkligen skulle ha ökat under covid-19-krisen. Finansdepartementet har inte kunnat lägga fram en enda handling som styrker detta påstående. Istället har det presenterats statistik för närliggande händelser som i bästa fall kan tjäna som indicier på eventuella konsumentförändringar av olika slag.

Under tiden, d.v.s. mellan Finansdepartementets första och andra promemoria, har Spelinspektionen i mejl till Finansdepartementet kommunicerat att Spelinspektionen inte kan se någon ökning av onlinekasino. Spelinspektionen är visserligen tydlig med att det

inte nödvändigtvis innebär att en ökning ändå är otänkbar, men utifrån den data myndigheten har kan något sådant inte fastslås.

Parallellt har BOS medlemsbolag vittnat om att de inte ser någon dramatisk beteendeförändring avseende onlinekasino. Hos BOS medlemsbolag ligger dramatiken istället hos en helt annan spelvertikal; sportvadslagning som p.g.a. inställda matcher noterat en dramatisk nedgång. Även andra spelbolag utanför BOS sfär – däribland regeringens eget bolag AB Svenska Spel – vittnar om att onlinekasino står stilla medan sportvadslagning minskar kraftigt.

Den mejlkonversation som Finansdepartementet haft med Spelinspektionen vittnar om att departementet *på förhand* synes ha bestämt sig för vissa beteendeförändringar inom spelarkollektivet samt utformat sitt förslag till förordning utifrån denna upplevelse.

### **Faktainhämtning**

BOS förordar att Finansdepartementet inhämtar kunskap om verkligheten *innan* eventuella åtgärder sätts in. Vi anser inte att det är spelmarknadens egentliga ansvar att förse myndigheter med grundläggande fakta som bör ligga till grund för myndigheternas agerande. Vi föreslår, oaktat förslagen i departementets reviderade promemoria, att Finansdepartementet ger Spelinspektionen i uppdrag att under covid-19-krisen mäta utvecklingen på spelmarknaden med ökad intensitet enligt följande:

1. Månadsvis rapportering av utvecklingen för de spelvertikaler för vilka svensk spellicens kan erhållas.
2. Kvartalsvis rapportering av kanaliseringen ned på spelvertikalnivå, d.v.s. att spelvertikaler som onlinekasino och spel på hästar rapporteras separat.

Utan fakta riskerar regeringen fatta beslut som saknar grund i verkligheten, beslut som kan orsaka oåterkallelig skada för den svenska spelregleringen.

Beslut utan fakta i verkligheten som orsakar skada för spelregleringen är precis vad som blir fallet om regeringen fattar beslut i enlighet med promemorians reviderade förslag. Som exempel på oåterkallelig skada kan nämnas att de spelare som lämnar spellicenssystemet till förmån för spel utanför det svenska licenssystemet p.g.a. den aviserade till-

fälliga förordningen kommer att vara förlorade även efter förordningens upphörande. Vi kan konstatera att någon ökning av onlinekasino hittills inte har konstaterats samt att de föreslagna åtgärderna kommer att ha en negativ inverkan på en redan alarmerande låg kanaliseringsgrad för denna spelvertikal.

## **Kanaliseringen**

Inför Finansdepartementets första promemoria presenterade BOS kanaliseringsestimat för den svenska spelmarknaden utförda av den oberoende analysfirman Copenhagen Economics.<sup>1</sup> Estimaten låg i linje med den utveckling man kunde ana sig till från de estimat som presenterades av Spelinspektionen under 2019. Copenhagen Economics kunde presentera en alltfjämt fallande kanalisering för den konkurrensutsatta spelmarknaden med en uppskattad kanalisering om 80-85 procent. Som enda aktör att presentera kanalisering uppdelat på olika spelvertikaler kunde Copenhagen Economics visa dramatiska skillnader mellan olika spelvertikaler, där spel på hästar utgör den ena ytterligheten med 98 procents kanalisering och onlinekasino med c:a 75 procents kanalisering utgör den andra ytterligheten.

Att i det läget föreslå åtgärder som har uppenbara negativa effekter för kanaliseringen av onlinekasino framstår som obetänksamt.

Denna omständighet framstår i ett än klarare ljus i beaktande av de skattesiffror som Skatteverket nyligen presenterade för den period som avser covid-19-krisen. Skatteverket kunde där visa en stillastående eller negativ utveckling för spelbolag som erbjuder sportspel och onlinekasino, medan det dominerande spelbolaget inom hästvadslagning uppvisar en dramatisk omsättningsökning överstigande 30 procent, vilket utgör den största ökningen för något enskilt spelbolag och någon enskild spelvertikal sedan den svenska omregleringen av spelmarknaden.

Att i det läget föreslå åtstramningar för onlinekasino och som nu är fallet undantag för spel på hästar framstår som obetänksamt eller rent av obegripligt utifrån ett konsument-skyddsperspektiv.

<sup>1</sup> [https://www.bos.nu/wp-content/uploads/2020/05/Final\\_sv\\_BOS\\_27april\\_v2.pdf](https://www.bos.nu/wp-content/uploads/2020/05/Final_sv_BOS_27april_v2.pdf)

## **Konsumentförändringar på spelmarknaden**

Covid-19 ser ut att bli en långdragen kris. Vi vet inte om vi har sett dess allvarligaste konsekvenser ännu, och effekter på spelmarknaden liksom arbetsmarknaden kan nå sina respektive crescendon vid en annan tidpunkt än den för själva sjukdomsutbrottet. På spelmarknaden kan vi konstatera att de europeiska sportligorna återstartas en efter en, och sporten i Sverige har fått klartecken att inleda sin återstart den 14 juni. Det är sannolikt att den här typen av samhällsförändringar har en inverkan på spelmarknaden, och förändringarna sker snabbt. Det kommer att råda andra förutsättningar den 2 juli, då Finansdepartementets promemoria är tänkt att börja gälla, än de som råder nu. En uppenbar skillnad är återgången till sportspel.

Vi föreslår därför att regeringen ger Spelinspektionen i uppdrag att utöver att estimeras spelmarknaden i enlighet med i detta remissvar tidigare nämnda förslag tillkalla spelmarknadens aktörer till avstämningsmöten med jämna mellanrum hos myndigheten. Detta som en särskild åtgärd under covid-19-krisen. Ytterligare förändringar av konsumentbeteenden kan inte uteslutas, och med fakta som grund och med dialog som strategi blir förutsättningarna väsentligt bättre för den händelse justeringar behöver göras. Viktiga aktörer från spelmarknaden skulle i ett sådant råd utgöras av bl.a. spelbolagens branschorganisationer, forskare och spelberoendeorganisationer.

## **EU-rätten**

Regeringen hänvisade i sitt första förslag till skärpta förordningar på spelmarknaden förändrade konsumentbeteenden som hittills visat sig utebli. Detta är av vikt även ur ett EU-rättsligt perspektiv. Regeringen har inte kunnat visa att detta påstående var riktigt. Denna omständighet är allvarlig då regeringen åberopade EU:s regelverk för brådskande förfarande som skäl till varför den i normalfallet tre månader långa ”stand still-perioden” skulle åsidosättas.

BOS önskar framhålla att det för den andra promemorian med dess uppenbart konkurrenssnedvridande konsekvenser samt det minst sagt bristande faktastödet för de föreslagna åtgärderna är av största vikt att regeringen genomför en normal notifiering till EU-kommissionen.

I sitt ursprungliga åberopande av brådskande förfarande anger regeringen i sin anmälan till Kommissionen att det ”finns en risk att det minskade utbudet av landbaserade spel

och vadhållningsobjekt [...] innebär att konsumenter i högre utsträckning än tidigare söker sig till särskilt riskfyllda spelformer som t.ex. onlinekasinon”.

*Dels* har regeringen inte angett vad den stöder sitt påstående om riskfyllda spelformer på, *dels* har den av regeringen väntade effekten uteblivit, *dels* väntas det minskade utbudet av sportspel och landbaserat spel i hög grad ha återkommit vid det nya datumet då förordningen ska börja gälla; den 2 juli. Som exempel kan nämnas att Allsvenskan startar den 14 juni, internationella ligor som La Liga startar den 8 juni, Premier League den 17 juni och Bundesliga startade redan den 16 maj.

Det står utom rimligt tvivel att det saknas grund för ett brådskande förfarande. Ett sådant åberopande skulle innebära en överträdelse av Sverige av EU-rätten. Sverige är skyldigt att anmäla om förslag genomgår väsentliga förändringar, något som den reviderade promemorian i hög grad har varit föremål för.

### **Teknisk implementering**

Ett annat skäl till att ge eventuella förändringar en tillräcklig tidsdräkt innan de ska verka operativt är de tekniska konsekvenser förändringarna medför för spelbolagen. De nya förslagen, där sportspel ska skiljas från onlinekasino, innebär ytterligare en teknisk komplikation för spelbolagen. Spelbolagen är av svensk lag, förordning och föreskrifter skyldiga att testköra sina system under övervakning och certifiering av särskilt ackrediterade certifieringsorgan. Förändringar av den dignitet som föreslås i promemorian tar månader att genomföra för det spelbolag som strikt håller sig till och lever upp till det svenska regelverket. Det kan inte sägas vara ansvarsfullt att Finansdepartementet föreslår förändringar som i praktiken innebär krav på avsteg från den svenska spelregleringen.

### **Konkurrensrätt**

De föreslagna åtgärderna har en uppenbar slagsida, så till vida att de särskilt skadar privata och från staten frikopplade spelbolag och omvänt att de främjar statligt ägda och/eller styrda spelbolag. Onlinekasino är visserligen en spelvertikal som båda de två statligt styrda spelbolagen AB Svenska Spel och ATG erbjuder, men det är inte någon dominerande produkt för dem. Det är däremot spelvertikaler som lotterier och spel på hästar, som helt undantas från regelverket. Förslaget har en mycket negativ inverkan på

möjligheten att upprätthålla en spelmarknad som kännetecknas av konkurrensneutrala villkor, vilket var riksdagens avsikt vid antagandet av den nya spellagen.

### **Spellicenssystemets framtid**

Avslutningsvis, BOS har återvänt till Copenhagen Economics och denna gång ställt frågan vilken kanaliseringen blir om regeringen beslutar i enlighet med de utsända förslagen. Resultatet är en kanalisering om 52-63 procent för onlinekasino.<sup>2</sup>

Det är en nivå för den svenska kanaliseringen som Sverige inte har haft sedan omregleringen av den svenska spelmarknaden. Den före omregleringen mycket låga kanaliseringsgraden var jämte hot från EU-kommissionen om stämning för fördragsbrott de två huvudsakliga skälen till varför Sverige omreglerade sin spelmarknad. Om regeringen går vidare med sina förslag är vi tillbaka till ruta ett avseende kanalisering.

Från BOS sida vill vi redan nu markera att när behovet att än en gång omreglera den svenska spelmarknaden blir uppenbart är då vägen lång till att det ska kunna ske i den anda av ömsesidig respekt och kompromissvilja som kännetecknade den förra reformen.

Regeringen bör under alla förhållanden redan nu förbereda sig på den sannolika ökning av problemspelare som Sverige kan väntas få när spelarkollektivet med anledning av den nu föreslagna förordningen i en allt högre utsträckning vänder sig till den olicensierade spelmarknaden.

Gustaf Hoffstedt  
Generalsekreterare

Branschföreningen för Onlinespel  
Box 3198  
103 63 Stockholm

[gustaf.hoffstedt@bos.nu](mailto:gustaf.hoffstedt@bos.nu)

[www.bos.nu](http://www.bos.nu)

<sup>2</sup> <https://www.bos.nu/wp-content/uploads/2020/06/CE-Channel-2020-05-30-Final.pdf>